

De MOL's en de LIK's

L.J. Emmerij

Wanneer u dit leest is de tweede conferentie betreffende de minst ontwikkelde landen (MOL's) alweer bijna een week oud. Deze wordt gehouden in Parijs van 3 tot 14 september. De eerste werd eveneens in Parijs gehouden in 1981. De periode tussen deze twee vergaderingen bestrijkt dus precies de jaren tachtig en het is dan ook interessant te onderzoeken wat er met de MOL's is gebeurd, in hoeverre de hoofdaanbevelingen van 1981 zijn uitgevoerd, en hoe het nu verder moet.

De MOL's worden gedefinieerd volgens het inkomen per hoofd, het aandeel van de industrieproductie en de alfabetiseringsgraad. Dit is tot op zekere hoogte een politieke definitie om bepaalde landen zoals India en China buiten te sluiten terwijl andere met een hoger per capita inkomen dan deze twee continentale landen wel onder de MOL's vallen.

Op het ogenblik zijn er 42 MOL's: 28 in Afrika, dertien in Azië en de Stille Zuidzee, inclusief Afghanistan en Bangladesh, en een op het westelijk half-rond, namelijk Haiti. We hebben hier dus te maken met een overwegend Afrikaans probleem. In 1981 waren er zo'n 28 MOL's, nu 42. Dat is vooruitgang! Het gaat verder om 400 miljoen mensen, acht procent van de wereldbevolking, met een gezamenlijk bnp van 100 miljard dollar. Dat klinkt enorm, maar komt neer op het bnp van België (een belangrijk industrieland, overigens) of op een half procent van het wereld-bnp. Het gemiddelde inkomen per hoofd is ongeveer 240 dollar per jaar.

Naast de MOL's hebben we de lage-inkomenslanden (LIK's): 33 in Afrika, 17 in Azië en alweer Haiti. Dat zijn 51 landen met 2,5 miljard inwoners, de helft van de wereldbevolking. Als men India en China nu apart wil houden gaat het om 700 miljoen inwoners, vijftien procent van de wereldbevolking. Ik noem deze LIK's naast de MOL's om de politieke definitie te omzeilen en aan te tonen dat het in werkelijkheid om veel meer dan 400 miljoen mensen gaat.

De kloof tussen de LIK's en de rest van de wereld is gegroeid sinds 1965. Het inkomen per hoofd van de LIK's is gestegen van 140 naar 270 dollar tussen 1965 en 1987, terwijl dat van de industrielanden steeg van 8.800 naar 14.500 dollar. Het *groei tempo* lag wat hoger voor de LIK's, maar in absolute termen is de kloof fabuleus gegroeid. Bovendien zijn de armste landen, vooral in Afrika, gestaag achteruitgegaan gedurende de jaren tachtig. Dit is een dramatische situatie en dat moet zonder omhaal worden gezegd. Slechts

heel weinigen wensen dit in te zien. Want als we niets zien, hoeven we ook niets te doen.

In 1981 werd afgesproken dat donorlanden 0,15 procent van hun bnp zouden besteden om de MOL's te helpen. Daarvan is niets terechtgekomen. Het gemiddelde percentage van de DAC-landen is gelijk gebleven, namelijk 0,07 procent, ondanks het grotere aantal landen nu in vergelijking met 1981. Het Verenigd Koninkrijk besteedde 0,13 procent in 1981 en 0,09 procent nu. Een schandaal. De Verenigde Staten gingen van 0,03 naar 0,02 procent. Ongelofelijk. Japan bleef staan op 0,07 procent. Zelfs Nederland ging ietsje achteruit, maar vanaf een heel hoog niveau: van 0,32 naar 0,30 procent, nog steeds tweemaal zoveel als de doelstelling.

Hoe is deze dramatische situatie ontstaan? Het is nu mode om alle schuld te leggen bij de MOL's en de LIK's zelf, net zoals het een aantal jaren geleden de gewoonte was alle verantwoordelijkheid te schuiven op de internationale factoren. De waarheid ligt, zoals gebruikelijk, in het midden. Het is overigens opvallend dat de ontwikkelingslanden steeds meer hun fouten beginnen in te zien en hun beleid bij te stellen. Er is werkelijk sprake van een 'stille revolutie'. Dat is een stuk meer dan gezegd kan worden op het internationale front waar bij voorbeeld de Groep van Zeven van geen enkel inzicht blijkt geeft op zulke gebieden als grondstoffenprijzen, internationale schulden, internationale renteniveaus, toegang tot de markten van industrielanden, enz. (zie voor een recent voorbeeld de Houston Economische Verklaring van 11 juli jl.).

Deze 'stille revolutie' is heel goed weerspiegeld in het zojuist gepubliceer-

de *South report*¹. Het komt neer op een pragmatischer, minder extreem ideologisch geladen, evenwichtiger en doelmatiger financieel-economisch en sociaal beleid: prioriteit aan de landbouw, een 'incentives'-structuur die de juiste signalen geeft (intern renteniveau, wisselkoers, enzovoort), nadruk op onderwijs, training en de menselijke factor in het algemeen, het benadrukken van het belang van een wetenschappelijke en technologische basis, enz.

Vanuit deze optiek bezien, zijn de ontwikkelingslanden kredietwaardiger dan ooit aan het worden. En precies op dat moment richt alle aandacht zich op Oost-Europa, is er sprake van 'aid-fatigue', zijn we op weg naar een groene conditionaliteit, en krijgen ze een klap van de malle molen in de Golf.

Wat moet er nu gebeuren? De huidige conferentie in Parijs is natuurlijk welkom, maar je kunt er donder op zeggen dat daar alleen maar de gebruikelijke conventionele geluiden zullen worden beluisterd. Wat duidelijk moet worden gemaakt is dat we in het geval van de MOL's en de meeste LIK's te maken hebben met speciale en dramatische gevallen die heel specifieke aandacht vereisen. Deze specifieke aandacht moet concreet worden vertaald in een alomvattend 'development contract' tussen deze landen en de industrielanden. Zo'n ontwikkelingscontract is een lange-termijnovereenkomst, is globaal en bevat twee componenten: een nationale en een internationale. De MOL-component van het pakket bevat het nationale beleid volgens de 'stille revolutie'. De internationale poot maakt afspraken over internationale handel, toegang tot markten, internationale investeringen, andere financiële stromen zoals ontwikkelingshulp, stabilisatieprogramma's, enzovoort. Er moet absoluut sprake zijn van consistentie tussen de verschillende instrumenten van internationaal economisch en financieel beleid enerzijds en tussen de nationale en internationale componenten anderzijds.

Dat houdt dus in niet alleen een samenhangend beleid internationaal, maar ook en vooral nationaal tussen de verschillende departementen die zich bezighouden met internationaal beleid. Het kleinzielige gekibbel moet ophouden wanneer de toekomst van honderden miljoenen mensen op het spel staat.

L.J. Emmerij

1. *The challenge to the South*, Report of the South Commission, augustus 1990.